

بەش: زمانی کوردى

کۆلێژ: پەروەردە / شەقڵاوە

زانکۆ: سەلاحەددین

بابەت: پراگماتيک

پەرتووکى كۆرس - قۇناغى چوارھم
كۆرسى دووهەم

ناوى مامۆستا: د.ھيوا أەحمد عصاف

پلەي زانستى: پروفېسۆری يارىدەدەر

سالى خويىندن: 2023-2024

پیه‌ری کورس Course Book

پراگماتیک هیوا احمد عصاف بهشی زمانی کوردی، کولیژی پهروه‌رده / شهقلاوه تیمیل: Hewa.assaf@su.edu.krd hiwaassaf@yahoo.com	1. ناوی کورس 2. ناوی ماموستای بھر پرس 3. بھش / کولیژ 4. پھیوندی
3. کاتژمیر تیوری لە هەفتەیەک	5. یەکەی خویىدن (بھ سەعات) لە ھەفتەیەک
بۆزنانی شەممە، دووشەممە، چوارشەممە	6. ژمارەی کارکردن 7. کودى کورس
- بهکالۆریوس لە زمان و ئەدەبی کوردی لە زانکۆی سەلاحەددین 2005-2006. - ماستەر لە زمانی کوردی لە زانکۆی سەلاحەددین 2009 - گورپىنى ناونىشان لە (ماموستاي يارىدەدەر) ھوھ بق (ماموستا) لە 2012 - نووسىن و بلاوکردنەي چەندىن لىكۆلىئەوهى ئەكاديمى. دكتورا لە زمانی کوردی(پراگماتیكس) 2022	8. پروفایلى ماموستا
پراگماتیک، پراگماتیزم، كرده قسەيىەكان، گرييماھ پېشەكىيەكان، نىشانكارەكان، دەركەوتەكان، زمانى مىلتۇن، كاپىتىشىن	9. وشه سەرەكىيەكان
10. ناوه‌رۆكى گشتى كورس: پىناسەي بابەت: پراگماتيک زانستى لىكۆلىئەوهى لە بهكارهيتانى زمان. لە زمان دەكۆلىتەوه لە دۆخى بهكارهيتان و بە دەوروبەرەوه دەھىبەستىتەوه. ئەم بابەتە كورسيكە لەبارەي ئەو زانستە و بنەما و بوارەكانى دياردەكات.	

گرنگی بابهت: پراگماتیک راسته و خوییندنی به ژیانی مرؤف و به کارهیتانی زمانه یوه هه یه، بؤیه خوییندنی پراگماتیک یه کینکه له و بابهته زیندووانهی سوودی کرداره کی بؤ قوتایی هه یه و فیئری وردەکانی زمان و کارامییه کانی به کارهیتانی زمانی دهکات.

11. ئامانجە کانی كورس

ئامانجى بابهت: ئامانج لە خوییندنی ئەم بابهته ئەوه یه:

1- قوتایی دواى تەواوبۇونى كورسەكە زانیاریيەکى گشتى لە بارەی زانستە كە وە هەبىت. هەروھا خاوهنى تىپۋانىن و خوییندە وە یه کى ورد بىت بؤ زمان و كەرەستە و ياساكانى بە گشتى و ئاستى پراگماتیک بە تايىھتى.

2- كورسەكە هەولىيکە بؤ ناساندى زانىتى پراگماتیک و بەستى زانستى زمان بە خودى مرؤف و كە توارە وە. هەروھا بؤ شارە زابۇون بە مىزۇو و بنەماي زانستەكە، لە كەل بەستە وە زانستەكە بە فەلسەفەي بە کارهیتانى زمانه وە. ئامانجمان ئەوه یه، دواى كورسە قوتایی ئاشنای زانستەكە و بابهته پەيوهندىدارە کانى بەم زانستە بۇ بىت. هەروھا بېرىكىدە وە بە گشتى و خوییندە وە و تىڭىھىشتنى بؤ زمان بە تايىھتى قوللىر و فراواتلىقىت، بابهته كە زمان دە بەستىتە وە بە كۆمەل و كە توارە وە.

3- قوتایی بىيىتە خاوهن كۆمەللىك بنەماي زانستى لەم بوارەدا تاكو بە هویە وە بىتۋانىت لىكۆلۈنە وە لە بوارە كەدا بکات و پەرە بە بوارە كە و توناناكانى له و بوارەدا بىت.

12. ئەركە کانى قوتایى

بە گشتى پېيىستە قوتایى پابەندى ئەم خالانە بىت:

1- ئامادە بۇونى بەردە وام لە پۆلدا.

2- سەرنجىدان و بەشدارىكىرىن لە وانە كاندا.

3- ئامادە بۇون لە هەموو تاقىكىدە وە كاندا.

4- خوییندە وە بەشىك لە و سەرچاوانە بؤ ئەم بابهته دىارىكراون.

5- نۇوسىنى پاپۇرت يان پېشىكە شىكرىنى سىيمىنار لە چوارچىۋەي بابهته كەدا بە مەبەستى بە هيىزبۇون لە بابهته كە. بە تايىھتى ئە و قوتاپىيانە لە تاقىكىدە وە كان نمرەي خراب بە دەستىدە هىتن.

<p>13. پيگه‌ي وانه و تنه و ه</p> <ul style="list-style-type: none"> - سه باره‌ت به پيگاهي وانه و تنه و ه، ئم بابه‌ت پيوسيتى به بهكارهينانى پيگاهى (وانه بيتزى+پرسيار و وهلام+گفتوكو+ئيسقرائي، ئيسستاجى) هه يه. - له كره‌سته و هويه‌كانى فيرکردن، وانه‌كه پيوسيتى به (تهخته و ماجick، داتاشق) هه يه. 	<p>14. سيسىتەمى ھەلسەنگاندىن</p> <ul style="list-style-type: none"> - له ماوهى كورسەكەدا (3-2) تاقىكىرنەوە دەكرىت بە نۇوسىن ھەر تاقىكىرنەوە يەك لە سەر (20) نمرە دەبىت و دواتر تىكىرا لە سەر (40) دەردەھېنرىت و وەكۇ نمرەنى كوشش دادەنرىت. - ئو قوتابىيانەي پاپورت يان سىمینار پىشكەش دەكەن، نمرەنى زىادەيان بۇ دەخربىتە سەر نمرەنى كوشش.
<p>15. دەرئەنجامەكانى فيربوون</p> <p>بابه‌تكە چەند ئامانجىك دەپىتى:</p> <p>يەكم: ئامانجى گشتى: قوتابى زانىارى پەيدا دەكەت لە سەر بابه‌تكە و دەبىت بە خاوهنى زانىارى و لىتها تووپىيەك سەبارهت بە زمان و ئامادەبۇون بۇ كارى مامۆستايى.</p> <p>دۇوەم: ئامانجى تايىبەتى:</p> <p>أ- ئامانجى مەعرىفي: قوتابى ئاشنا دەبىت بە بەشە بابه‌تكە كانى پراگماتىك، كرده قسەيىەكان، نىشانكارەكان ...هەند.</p> <p>ب- ئامانجى ويىزدانى: قوتابى لايەنگرى و خۆشەويىستى بۇ وانه‌كە بە گشتى و بەشە وانه‌كان پەيدا دەكەت و زەھوق و سەلىقەي ئوھى دەبىت كاتيان بۇ تەرخان بکات و خۆى پىشانەوە خەرىك بکات.</p> <p>ت- ئامانجى رەفتارى: قوتابى دەتوانىت لە كاتى پيوسيت و لە كاتى بۇون بە مامۆستا يان وانه و تنه و هدا سوود لە زانىارىيەكانى وەربگرىت و بهكاريانبەنەنەت. هەروەها وەكۇ لېكىلەر بىنەغا يەكى مەعرىفي سەبارهت بەو بابه‌تە هەبىت.</p>	<p>15. دەرئەنجامەكانى فيربوون</p> <p>بابه‌تكە چەند ئامانجىك دەپىتى:</p> <p>يەكم: ئامانجى گشتى: قوتابى زانىارى پەيدا دەكەت لە سەر بابه‌تكە و دەبىت بە خاوهنى زانىارى و لىتها تووپىيەك سەبارهت بە زمان و ئامادەبۇون بۇ كارى مامۆستايى.</p> <p>دۇوەم: ئامانجى تايىبەتى:</p> <p>أ- ئامانجى مەعرىفي: قوتابى ئاشنا دەبىت بە بەشە بابه‌تكە كانى پراگماتىك، كرده قسەيىەكان، نىشانكارەكان ...هەند.</p> <p>ب- ئامانجى ويىزدانى: قوتابى لايەنگرى و خۆشەويىستى بۇ وانه‌كە بە گشتى و بەشە وانه‌كان پەيدا دەكەت و زەھوق و سەلىقەي ئوھى دەبىت كاتيان بۇ تەرخان بکات و خۆى پىشانەوە خەرىك بکات.</p> <p>ت- ئامانجى رەفتارى: قوتابى دەتوانىت لە كاتى پيوسيت و لە كاتى بۇون بە مامۆستا يان وانه و تنه و هدا سوود لە زانىارىيەكانى وەربگرىت و بهكاريانبەنەنەت. هەروەها وەكۇ لېكىلەر بىنەغا يەكى مەعرىفي سەبارهت بەو بابه‌تە هەبىت.</p>
<p>16. لىستى سەرچاواه</p> <p>بە زمانى كوردى:</p> <ul style="list-style-type: none"> - دىۋى، جۇن(2019). فىرگە و كۆملەڭ، و.جىھاد مۇھەممەد، چاپى يەكم، - چاپخانەي كارق، سلىمانى. - خەبار، نەجوا(2016). چۈن دەست بەسەر بىرى خەلکىدا دەكرىت، و.مەشخەل كەولۇسى، چاپى دۇوەم، چاپەمەنلى گەنج، سلىمانى. - عەبدولواحىد موشىر دزھىي، زانستى پراگماتىك، ھەولىر، 2016. - (2014). زانستى پراگماتىك، ناوهندى ئاوىر، چاپى دۇوەم، ھەولىر. - ب(2014). پراگماتىكى دەق و گوتار، چاپى يەكم، ھەولىر. - (2015). پراگماتىك و رەوانبىتىزى، چاپى يەكم، ناوهندى ئاوىر، ھەولىر. 	<p>16. لىستى سەرچاواه</p> <p>بە زمانى كوردى:</p> <ul style="list-style-type: none"> - دىۋى، جۇن(2019). فىرگە و كۆملەڭ، و.جىھاد مۇھەممەد، چاپى يەkm، - چاپخانەي كارق، سلىمانى. - خەبار، نەجوا(2016). چۈن دەست بەسەر بىرى خەلکىدا دەكرىت، و.مەشخەل كەولۇسى، چاپى دۇوەm، چاپەمەnلى گەnj، سلىمانى. - عەbdولواحىد موشىر دzھىي، زانستى پراگماتىك، ھەولىر، 2016. - (2014). زانستى پراگماتىك، ناوهندى ئاوىر، چاپى دۇوەm، ھەولىر. - ب(2014). پراگماتىكى دەق و گوتار، چاپى يەkm، ھەولىر. - (2015). پراگماتىك و رەوانبىتىزى، چاپى يەkm، ناوهندى ئاوىر، ھەولىر.

- عهلى 2، شيرزاد سهبرى(2013). رازىكردن د گوتارا رامياريدا - ۋەكۈلەنە كا پراغماتىكىيە، چاپا ئىتكى، چاپخانە پارىزگەها دەھۆكى، دەھۆك.
- (2014). پراغماتىك، ئەكارىمياى كوردى، چاپخانە حاجى هاشم، ھەولىر.
- فەتاح، مەحەممەد مەعروف(2010). لېكۈلەنە زمانەوانىيەكان، چاپى يەكەم، چاپخانە رۆژھەلات، ھەولىر.
- (2011). زمانەوانى، چاپى سىيەم، چاپخانە حاجى هاشم، ھەولىر.
- توفيق، قەيس كاكل(1995). جۇرەكانى پستە و تىورى كرده قىسىيەكان، نامەي ماستەر، زانكۆي سەلاحەدين، كۆلۈزى ئاداب.
- كەمال، ديار عهلى(2009). گوتارى سىياسى كوردى لە روانگەي پىشگىريمانەكانەوه، نامەي دكتورا، زانكۆي سەلاحەدين، كۆلۈزى زمان، ھەولىر.
- مەحەممەد، بەھار زايەر(2021). ميكانىزمەكانى ئارگومېنت لە دارپشتى ھەوالدا(رەڭەياندى بىنراو و ئەلىكترونى) بە نموونە، تىزى دكتورا، زانكۆي سەلاحەدين، كۆلۈزى پەروھردەي بنەپەتى.

بە زمانى عەربى:

- أحمد مختار عمر، علم الدلالة، الكويت، 1982.
- جون لاينز، اللغة و المعنى و السياق، ت. عباس صادق الوهاب، بغداد، 1987.
- اوستين (1991). نظرية أفعال الكلام العامة، ترجمة: عبدالقادر قيني، أفرقيا الشرق.
- اوشان، علي ايت(2000). السياق والنص الشعري من البيبة الى القراءة، الطبعة الاولى، مطبعة النجاح الجديدة، دار البيضاء.
- بلانتان، كريستيان(2010). الحجاج، ت. عبدالقادر المھيري، المركز الوطنى للترجمة، سحب 2، تونس.
- چيمس، ولیام(2008). البراجماتية، ت. محمد علي العريان، المركز القومى للترجمة، القاهرة.
- حداوي، جمیل(2015). السداوليات وتحليل الخطاب، الطبعة الاولى، مؤسسة الالوكة(الالكتروني).

ناوی بابهت	ههفته
- ناساندنی کورسیبووک - ئاستهکانی واتا	ههفتهی یەکەم
- پراگماتیک - رېشتهی پراگماتیک	ههفتهی دووھم
- بوارەکانی پراگماتیک - کرده قسەییەکان	ههفتهی سىيەم
- جۆرەکانی کردهقسەییەکان - کردهی راپەراندن و ناراپەراندن	ههفتهی چوارھم
- کردهی راستەوحو و ناراستەوحو - کردهکانی پستەی ھەوالدان - کردهکانی پستەی پرس - کردهکانی پستەی فەرماندان	ههفتهی پىيچەم
- گریمانە پىشەکیيەکان - گریمانە پىشەکیيەکان و پاشخان - کەوتنى گریمانە	ههفتهی شەشم
- جۆرەکانی گریمانە پىشەکیيەکان - نيشانكارەکان	ههفتهی حەوتەم
- گرنگىي نيشانكارەکان لە ئاخاوتىن - جۆرەکانی نيشانكارەکان - نيشانەي كەس - نيشانەي شوين - نيشانەي كات	ههفتهی ھەشتەم
- دەركەوتەکان - جۆرەکانی دەركەوتە - دەركەوتە و لۆجييک	ههفتهی نويەم
- بنەماي ھاريکاي لاي گرایيس - بنەماي ھاريکارى و دەركەوتەکان	ههفتهی دەيەم
- کاپيتیشن	ھەفتەی يانزدەيەم

	- بیری ئاگایی و نائ�اگایی - میکانیزمەكانى كاپييتشن
ھەفتەي دوانزدەيەم	- زمانى ميلتون - میکانیزمەكانى زمانى ميلتون
ھەفتەي سىزدەيەم	- رۇوبەندى
ھەفتەي چواردەيەم	- يوفىمىزىم

پرسىارەكان:

- پ1: پراكماٗتىك چۈن دەبەستىتىه وە بە فەلەسەفەي پراكماٗتىزمه وە؟ رۇونى بىكەوە.
- پ2: ئەم دەقە چ كەرەستەيەكى نىشانكارى تىدايە دەرىبەپىنە وە و جۆرەكەي دىاربىكە:
(من دويىنى لەم بەر ژۇورە تا ئىوارە مامە وە تا دەرمانە كەيان بۆ ھىنام ھەر ئەتلامە وە)
- پ3: مەبەست چىيە لە بنەماى چەندىتى لە ئاخاوتىدا(لاى گرايس)؟ لادان لەو بنەمايە چى دەھىنەتىه ئاراواھ؟